TARTU KORTERIOLUDE ÜHISKONDLIK ISELOOM.

H. Reiman.

Inimene kultuurolendina muudab loodust endale soodsate elutingimuste soetamiseks, loob oma kunstliku elamismiljöö. Olulisema elemendi selles moodustab elamu, kitsamas mõttes korter. Seda mitte üksnes karedakliimalisil põhjamail, vaid kõikjal: sest elamu — korter etendab inimese elus tähtsat osa mitte ainult kaitsevahendina halva ilmastiku ja tarbe korral hädaohtlike loomade (samuti inimeste) vastu, vaid võimaldab ka teistest inimestest eraldumist — isikliku elu intiimsuste varjamiseks, endasse süvenemiseks, puhkamiseks. Mida kõrgem kultuur, seda suurem on oma korteri tähtsus, eriti just viimatinimetatud mõttes. Mitte asjatult ei aseta õigus korteri ja isiku võrdsele astmele, kindlustades mõlemaile puutumattuse. Korter kuulub inimese isiksusse, on osa ta „minast".

Eelosutatud otstarbeist on tingitud terve rida nõudeid, millele peab vastama inimese elamu — korter. Määratud kaitsevahendiks väliste mõjude ja vaenlaste vastu, ei tohi korter seejuures ise muutuda inimese vaenlaseks: iga korter peab täiel määral vastama tervishoiu tingimusile, millest oleneb inimese eluhoid ja soo edasikeste. Seejuures peab korter vastama ka elanike kultuurinõudeile, mis on ühiskondliku miljöö kujunemise tagajärjeks ja mille rahuldamisest oleneb inimisiku psühholoogiline ja moraalne tervishoid. —

Meie eesmärk on selgitada 1927./28. a. korteriuuringu andmeil Tartu korterioludes üksikute ühiskonnakihtide elutingimusi ja teataval ulatusel ka nende kihtide osa Tartu korteristiku kujunemisel. Seejuures mööda minnes tulevad käsitlusele ka mõned kõrvalküsimused — muidugi sel määral, kui uuringu andmed seks põhjust annavad ja võimalusi pakuvad.

Kuna väljaande ruum piiratud ja uuringu materjaal võrdlemisi rikkalik, siis laseme rääkida rohkem arvudel — tekstis ja tabeleis; sõnaliselt selgitame neid vajalisel ulatusel, ühtlasi esile tuues tähtsamaid asjaolusid.

Tartu I, lk. 252